DE ZEE-MILITIE IN VERBAND BESCHOUWD MET NEDERLANDSCH OOST-INDIE

18 Hal -

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI 15

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 29 - 06 - 2010
Nomor Induk : 478/PN - MUSEUM/10
BIB - ID : 0010-33742960
ITEM - ID : 0309091551
Asal : Museum Pusat

DE ZEE-MILITIE IN VERBAND BESCHOUWD MET NEDERLANDSCH OOST-INDIE.

Onder de levensvragen voor Nederland behoort voorzeker het behoud der Oost-Indische bezittingen. Aan geschriften over den te volgen weg tot het beheer der koloniën ontbreekt het niet; wij laten het echter den kalmen waarnemer over, te beoordeelen, of de geest die daarin somtijds doorstraalt, meer getuigt van algemeene belangstelling in moreelen, dan van particulier belang in materieelen zin, en of de hevigheid, waardoor zij veelal gekenmerkt worden, niet een gevolg is van partijzucht. Wij zullen ons niet in de discussiën van den dag mengen, op een voor ons vreemd grondgebied: wij bewegen ons uitsluitend op militair terrein, en wenschen alleen, dat het beheer der koloniën met zooveel wijsheid en klem geschiede, dat Java en de nederlandsche bezittingen in den Indischen Archipel nog een tal van jaren voor Nederland algemeene welvaart verspreidende koloniën mogen blijven en nimmer, even als Brazilië, door verzuim verloren gaan.

Wanneer die wensch in Nederland algemeen is, zal men, opdat hij vervuld worde, alles moeten aanwenden, waartoe men bij magte is, en wel in de eerste plaats, zorg dragen dat de land- en zeemagt, alsmede de verdedigingsmiddelen hier en in de koloniën steeds in goeden staat zijn.

Een land dat eene geringe bevolking heeft, die veel welvaart geniet en, hetzij uit weelde of geaardheid, weinig oorlogzuchtig is, moet naar evenredigheid zich meer geldelijke opofferingen, meer krachtsinspanning getroosten, meer kunstmatige middelen aanwenden, meer wetsbepalingen in het leven roepen tot het daarstellen en onderhouden van strijdkrachten, ten einde zijne onafhankelijkheid te bewaren en zijne bezittingen te beschermen, dan volken, waarvan ieder man als het ware ten strijd gereed is, die slechts

PERPUSTAKAAN NASIONAL

in en door oorlog leven, daarin roem en heil zoeken, en, tuk op veroveringen, slechts op eene aanleiding wachten om hun' strijdlust of hunne zucht naar uitbreiding van grondgebied bot te vieren.

Van die waarheid doordrongen, zullen ook wij hier een onderwerp van het hoogste belang, waarover reeds veel gezegd is, desniettemin in beschouwing nemen; wij bedoelen: het voltallig houden van de levende strijdkrachten in Indië. Mogten de magthebbenden hier te lande onze zienswijzen niet deelen, zoo hebben deze welligt toch nog de nuttige strekking, dat zij de aandacht van het algemeen omtrent een zoo gewigtig punt gespannen houden; wij willen althans trachten onze zwakke pogingen met die van anderen te vereenigen, om tot het nemen van krachtige maatregelen aan te sporen vóór dat het te laat zij.

De aandacht van het publiek werd reeds sedert ruim een tiental jaren van verschillende zijden gevestigd op het daarstellen van een beter verband tusschen onze strijdmagt hier te lande en die in de overzeesche bezittingen, met het doel om aan onze koloniën een krachtigen waarborg tot verdediging bij te zetten, voornamelijk tegen inlandschen opstand, maar ook eventueel tegen een europeschen vijand.

Vele uiteenloopende meeningen zijn over dit onderwerp openbaar gemaakt (1); in elk der geschriften, welke daarop betrekking hebben, ligt

---

(1) De geschriften, waarin dit onderwerp afzonderlijk of als onderdeel van algemeene militaire aangelegenheden wordt behandeld, zijn hoofdzakelijk de volgende:

Iets over Indië en bijzonder over het leger; door G. Umbgrove, Ridder Milit. Willemsorde, 's Hage. De Erven Doorman, 1858.

Nederland en het leger; wat het is en wat het zijn kan; Tiel. Campagne. 1859.

Een woord over de vereeniging van het leger in Nederland met dat in Nederlandsch-Indië; door C. P. A. Baron de Salis. 's Hage. W. P. v. Stockum. 1859.

Is eene vereeniging der beide Nederlandsche legers in het belang van het land? door W. A. van Rees. Rotterdam. H. Nijgh. 1859.

De aanvulling van het Nederl. Indisch leger met Nederlanders, in verband met eene koloniale reserve in het moederland; door W. A. van Rees. Rotterdam. H. Nijgh. 1860.

De Nieuwe Spectator. Dl. XIII (1859). Eenige beschouwingen over het Indische leger (bl. 1).

id. Dl. XIII (1859). Over de aanvulling van het leger in Nederl. O.-I. met Europeanen; door H. M. Lange (bl. 237).

De Militaire Spectator. 2e Serie. Dl. I (1849). Over de noodzakelijkheid om het Nederlandsche leger in verband te brengen met het O.-I. enz.; door B. van Merlen (bl. 265).

idem. 2e Serie, Dl. VII (1855). Eenige opmerkingen bij gelegenheid van de aanvulling van het leger in Indië.

idem. 3e Serie, Dl. I (1856). Gedachten en opmerkingen aangaande het O.-I. leger, (bl. 70, 113, 205 en 309).

idem. 3e Serie, Dl. III (1858). Over het O.-I. leger (bl. 42 en 91).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ontegenzeggelijk veel goeds; niet een hunner of het bevat ten minste een denkbeeld dat waardig is behartigd te worden, zoodat men door een oordeelkundig gebruik van die denkbeelden te maken, veel zal kunnen bijbrengen tot verbetering der strijdkrachten ten behoeve van Neêrlandsch Indië; doch hoeveel goeds menig voorstel ook moge bevatten, over het geheel genomen gelooven wij, dat het doel langs geen der aangeduide wegen *regtstreeks* en *volkomen* kan bereikt worden. De bezwaren, om tot eene goede uitkomst te geraken, schijnen ook schier onoverkomelijk.

Wij zullen elk der navolgende stelsels, welke men heeft voorgestaan, ten einde op eene voldoende wijze in de voltallighouding der indische krijgsmagt te voorzien, afzonderlijk in beschouwing nemen, en daarover onze meening zoo beknopt mogelijk uiten.

a. De vereeniging van de legers in Nederland en Oost-Indië.

b. Een indisch legioen of eene indische reserve in het moederland, buiten en behalve de gewone aanvulling door tusschenkomst van het koloniaal werfdepôt te Harderwijk.

c. De splitsing van het nederlandsche leger in korpsen alleen uit vrijwilligers, en andere uitsluitend uit miliciens zamengesteld, waardoor de eersten ten allen tijde voor Indië beschikbaar zijn, — onverminderd de gewone middelen tot aanvulling van het indische leger.

d. Eene uitbreiding van het leger in Indië zelf.

a. Zijn wij wel onderrigt, dan is de regering reeds sedert het jaar 1814 er op bedacht geweest, zoo niet één leger voor het moederland en Indië, dan toch een inniger verband tusschen de beide onderdeelen daar te stellen, doch reeds in den aanvang stuitte men op te veel bezwaren om er toe over te gaan.

De aanhangers van het stelsel eener geheele vereeniging mogen het betreuren, dat men het schoonste tijdstip, dat waarop ons leger tegelijk met de vaderlandsche vrijheid werd hersteld, ongebruikt heeft laten voorbijgaan: zij zullen echter moeten erkennen, dat de natuurlijke hindernissen, die destijds, wanneer men het gewild had, niet onoverkomelijk geweest waren,

---

De Militaire Spectator. 3e Serie, Dl. IV (1859). Iets omtrent de aanvulling van het Indische leger (bl. 176).

idem. De tegenwoordige toestand van het Nederl. Indische leger (bl. 324 en 354).

idem. 3e Serie, Dl. V (1860). Iets over het daarstellen van een wenschelijk verband tusschen de legers in Nederl. en in O.-I.; door Gerlach (bl. 265).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van dien tijd af zijn aangegroeid en thans een wasdom bereikt hebben, waardoor hare uitroeijing groote verwoesting zou kunnen aanrigten. Het denkbeeld, hoewel niet toegepast in de beide legers, werd echter door de regering niet geheel losgelaten. Van vele opperofficieren in Indië werden adviezen dienaangaande ingewonnen. Al die adviezen, op verschillende tijdstippen, door verschillende personen uitgebragt, waren nagenoeg eensluidend en kwamen hierop neder: dat eene geheele vereeniging van het indische met het nederlandsche leger noch wenschelijk noch uitvoerbaar is, doch dat het eerste behoort aangevuld te worden door gestadigen toevoer van Europeanen, tot voltalligheuding of versterking van het europesche element; ingeval buitengewone versterking uit Nederland noodig mogt zijn, zoo is het te verkiezen die magt niet geheel vereenigd te houden, maar haar met de in Indië aanwezige troepen zamen te smelten.

Wanneer een denkbeeld dat veel aanlokkelijks heeft en van welks toepassing men eene menigte voordeelen kan opsommen, uitgaat van een standpunt, dat den waarnemer niet in staat stelt een ruimen en diepen blik te werpen op het onderwerp zijner beschouwingen, dan kan daardoor niet alleen menig oppervlakkige beoordeelaar, maar zelfs het groote publiek worden medegesleept; maar stelt men dat denkbeeld tegenover de zienswijze van anderen, welke het onderwerp van nabij kennen, het voor en tegen met zaakkennis overwogen hebben, en daardoor bevoegd zijn eene beslissende stem uit te brengen, dan is men, wanneer er verschil van gevoelen bestaat, niet alleen geneigd meer gewigt te hechten aan de overtuiging van deze laatsten, maar men moet aan hunne stem meer gehoor geven dan aan de fraaiste redeneringen en de best uitgewerkte voorstellen der eersten.

Welnu, de generaals DE KOCK, RIESZ, COCHIUS, VAN DER WIJCK en anderen, die aan het hoofd of in de voorste gelederen van het indische leger jaren achtereen gestreden hebben, verlangden, gelijk wij van eene welonderrigte zijde vernomen hebben, niets anders dan: *voldoenden aanvoer van Europeanen voor kader en manschappen.* Zij verkozen dit verboven geformeerde korpsen, om redenen door hen ontwikkeld.

Voorzeker niemand kon beter dan zij, bekend zijn met de behoeften van het indische leger, met de eigenschappen die daar van den soldaat en van den officier gevorderd worden. De door hen aangeprezen wijze van aanvulling is dan ook steeds gevolgd en met goede uitkomsten bekroond geworden. Toen daarop eenmaal eene uitzondering werd gemaakt, door het zenden eener expeditie, als buitengewone versterking uit Nederland, met bepaalden last, dat het geheele korps vereenigd moest blijven, gevoelde de toenmalige bevelhebber van het leger, de generaal DE KOCK, nadat de door

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hem gevreesde gevolgen zich slechts op al te treurige wijze deden gevoelen, eindelijk verpligt om, in strijd met de hem gegeven bevelen van den gouverneur-generaal, en op eigen verantwoordelijkheid, dat hulpkorps ten minste te verdeelen, en de onderdeelen op verschillende punten aan te wenden, in afwachting der goedkeuring van het gouvernement.

Daarentegen hebben de duizend man suppletie-troepen, die met de derde Balische expeditie van het leger in Nederland zijn uitgezonden en dadelijk bij verschillende kompagniën werden ingedeeld, krachtig medegewerkt tot de roemrijke overwinning onder den generaal Michiels.

De generaal von Gagern, wiens speciale zending met een onderzoek betreffende deze gewigtige aangelegenheid in verband stond, was hieromtrent de meening der vroeger genoemde generaals toegedaan, en zijne zienswijze heeft eveneens groote waarde, zoo wegens zijne bekende scherpzinnigheid en bekwaamheid, als omdat de verhouding waarin hij tot het O.-I. leger stond, aan zijn gevoelen allen schijn van partijdigheid ontneemt.

Onafhankelijk van het oordeel van bovengenoemde autoriteiten, zouden wij de mogelijkheid van eene geheele verceniging bepaaldelijk bestrijden:

1. Omdat het gedurig heen en weder zenden van troepen groote kosten medesleept;

2. omdat daardoor een groot deel der strijdkrachten niet beschikbaar zoude wezen, namelijk alle troepen, gedurende hunnen overtogt naar Indië of herwaarts;

3. omdat het telkens afwisselen van korpsen het nadeel heeft, dat zij bij den benoodigden tijd tot acclimateren, dadelijk na hunne ontscheping minder bruikbaar zijn, zoowel voor de dienst in Indië, als in het tegenovergestelde geval voor de dienst hier te lande;

4. omdat het bestand zijn tegen het indische klimaat, de bekendheid met de indische talen, zeden, vechtwijze, als ook met den aard van het oorlogstooneel en met de daar bijzonder te volgen taktiek, in een woord: al de ondervinding, gedurende een veeljarig verblijf in de koloniën opgedaan, — voortreffelijke eigenschappen voor den officier in Indië — bij vertrek van daar, voor die gewesten verloren zouden gaan, terwijl die bijzondere eigenschappen voor de dienst in Nederland grootendeels onnut zijn;

5. omdat de naar Indië vertrekkende en van daar terugkeerende korpsen, telkens daartoe eene menigte mutatiën zouden moeten ondergaan, als: het aanvullen door vrijwilligers ter vervanging van miliciens, (aangenomen, toereikende stof aan vrijwilligers), het onderling ruilen van officieren, het veranderen van chefs, het gedurig verwisselen van de kaders bij de inlandsche kompagniën ingedeeld, enz.; zoodat zulks bijna gelijk zoude staan met geheel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nieuw georganiseerde korpsen en al de nadeelen daaraan verbonden;

6. omdat men, ter vermijding van eenige der bovengenoemde nadeelen, genoodzaakt zoude zijn de organisatie van het indische leger, welke steeds doeltreffend is bevonden, wat de zamenstelling der meeste bataillons (uit 4 kompagniën inlanders en 2 kompagniën europeanen) aangaat, geheel of gedeeltelijk te veranderen, 't welk in alle opzigten algemeen verworpen wordt.

Dat men in Engeland is overgegaan tot eene vereeniging van de troepen der O.-I. Compagnie met die van de Kroon, is geenszins te verwonderen, wanneer men in aanmerking neemt de ondoeltreffende organisatie van de legermagt in Britsch-Indië, die zamengesteld was uit drie bestanddeelen, als: 25,000 man koninklijke troepen en 15,000 Europeanen, benevens meer dan 250,000 inlanders — bij welke laatsten slechts enkele europesche officieren — in dienst van de Compagnie. De sterkteverhouding der Europeanen tot die der inlanders was ongeveer als 1 : 15. Een en ander kwam Engeland duur te staan.

Hoe werd daarbij de koloniale dienst over het engelsche leger verdeeld? In den regel deden alleen de regimenten linie-infanterie en artillerie, volgens den rooster, dienst buiten het moederland, hoogstens gedurende vijftien jaren; doch er was zelfs een regiment dat in 1846 terugkeerde, na één-en-twintig jaren in Indië te zijn geweest, waarbij niemand meer aanwezig was van het personeel, waaruit het bij vertrek uit Engeland had bestaan, dan één luit.-kolonel en één *quartermaster*; het overige was vernieuwd. Wel werden sommige regimenten binnen de vijftien jaren afgelost, maar gewoonlijk slechts ten gevolge van intrigues (1).

b. Het voorstel om een indisch legioen op te rigten, uitsluitend zamengesteld uit vrijwilligers, zal, welke voordeelen men aan zoodanig korps ook toekenne, volgens ons gevoelen, moeijelijk uitvoerbaar zijn, wegens gebrek aan de noodige, daartoe geschikte stof. Een ieder toch, die met het personeel van ons leger bekend is, weet hoe gering het aantal en het gehalte der vrijwilligers hier te lande is; zoodat er weinig voor de koloniale dienst van af te zonderen valt. Wel kan men, door hooge handgelden, hooge soldij, schoone uniformen, muziek en goede vooruitzigten op pensioen of verzorging

(1) Betrekkelijk het fransche leger voert de majoor A. W. van Rees, in zijne brochure: »*Is eene vereeniging der beide Nederlandsche legers in het belang van het land?*" eene autoriteit, den maarschalk St. Arnaud, aan, wiens gevoelen zooveel gewigt in de schaal legt, dat de balans slechts ten gunste eener splitsing van de beide legers in Algiers en in Frankrijk kan overhellen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

meer tot dienstneming uitlokken, maar of al die maatregelen dan nog voldoende zullen zijn om de noodige vrijwilligers bij dat korps te verkrijgen, moeten wij ten sterkste betwijfelen.

Zooveel is zeker, dat, al mogt men een dergelijk legioen voltallig krijgen, het dan wel grootendeels, zoo niet bijna geheel, uit *vreemdelingen* zoude bestaan; daar men, zelfs in den tegenwoordigen tijd, het leger in het moederland niet met *nederlandsche* vrijwilligers kan voltallig houden. Dit mangel is evenzeer ten opzigte van de koloniën voor den dag gekomen, toen men enige jaren geleden, vreemdelingen voor de dienst aldaar minder gretig wide aannemen, hetgeen tot zulk eene verzwakking van het europesche gedeelte van het indische leger voerde, dat het getal Europeanen binnen korten tijd tot ongeveer 4000 man was ingesmolten.

De kans om *Nederlanders* in voldoend aantal te verkrijgen, wordt nog verminderd door de bindende bepaling van het Min. besluit van 14 Dec. 1841: dat geen Nederlander beneden den ouderdom van drie-en-twintig jaren, en dus ook geen milicien, zonder toestemming van ouders of voogden, als vrijwilliger kan teekenen; doch hoe verlangend de opheffing van die bepaling ook worde te gemoet gezien, zoo verwachten wij daarvan, ingeval zij te verkrijgen is, toch niet die groote uitkomsten welke velen zich welligt voorspiegelen; in alle geval zal men er niet de *zekerheid* door verkrijgen van *te allen tijde* een voldoend aantal *Nederlandsche* vrijwilligers te bekomen, en het is deze zekerheid waarnaar men moet streven.

Naar ons gevoelen kan zij nimmer verkregen worden, eensdeels door den tegenzin hier te lande in de krijgsdienst, een gevolg van de algemeene welvaart, als ook van de hooge arbeidsloonen in verhouding tot het bedrag der soldijen; anderdeels door de ruime gelegenheid tot werken, welke nijverheid, landbouw en handel verschaffen. De groote moeijelijkheid om een voldoend aantal nederlandsche vrijwilligers te bekomen, kan worden opgemaakt, uit de herhaalde aanschrijvingen tot het bevorderen van den overgang naar het O.-I. leger, alsmede uit de hand- en aanbrenggelden, welke tegenwoordig reeds tot *f* 160 voor Nederlanders zijn opgevoerd, zonder dat dit evenwel veel schijnt te hebben gebaat.

Maar stel dat er zich genoegzaam Nederlanders voor Indië zouden aanmelden, dan zal, naar gelang de voordeelen, aan het indisch legioen toe te kennen, grooter zijn, het aantal vrijwilligers dat zich voor het leger hier te lande wil verbinden, nog geringer worden dan het reeds is. Daardoor zoude het ten eenemale onmogelijk worden, het kader van het leger hier te lande behoorlijk aan te vullen, wat nu reeds moeijelijkheden genoeg oplevert. Immers, door gebrek aan vrijwilligers is men bijv. bij de infan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

terie genoodzaakt, ongeveer de helft der jaarlijksche ligting van miliciens twaalf maanden onder de wapenen te houden, en benoemt men van deze zelfs eenige korporaals, welke natuurlijk op hun tijd met groot verlof vertrekken. Hoe groot is niet het verschil tusschen het vroegere en het tegenwoordige kader, wat ervaring en dus ook wezenlijke geschiktheid betreft? Dit ongunstige verschijnsel is een natuurlijk gevolg van het luttel getal vrijwilligers, aangezien bijv. de infanterie 3427 onderofficieren en korporaals telt, tot wier voltalligh ouding niet meer dan ongeveer 4000 soldaten (vrijwilligers) voorhanden zijn. Deze toestand is des te bedenkelijker, daar het kader der infanterie bij eene mobilisatie van de schutterij, hieraan nog een gedeelte zal moeten afstaan, en door den overgang bij het leger in Oost-Indië, aanhoudend wordt uitgeput. Eene goede qualiteit zoowel als eene ruime quantiteit vrijwillige soldaten, is bijgevolg, reeds alleen voor het kader in Nederland, onmisbaar, daargelaten dat zij ten allen tijde tot aanvulling van het indische leger strekken moeten (1).

Intusschen is het algemeen gebrek aan vrijwilligers zoo aanmerkelijk, dat het bij de infanterie reeds tot bijna 3000, bij de artillerie tot ruim 1000 en bij de kavallerie tot 5 à 600 man gestegen is.

Er is meer! het in Nederland gevestigde legioen, door de voordeelen daaraan verbonden, alle vrijwilligers tot zich trekkende, zoude veroorzaken dat de gewone aanvulling van het zuiver indische leger (over Harderwijk), om zoo te zeggen, geheel uit vreemdelingen zoude bestaan.

Wij voorzien echter, gelijk reeds gezegd is, dat ook het indische legioen, om voltallig te blijven, grootendeels zijne toevlugt zoude moeten nemen tot vreemdelingen, die door werving in het buitenland, tegen hooge kosten meestijds te verkrijgen zijn.

Daargelaten nu of het getal vreemdelingen te allen tijde te bekomen zal wezen (2), overwege men, dat bij eenen oorlog in Indië tegen eene europesche mogendheid (bijv. Engeland), die ook Europeanen van verschillende natiën in dienst heeft, landgenooten tegen landgenooten zullen moeten strijden. Op de trouw en de volharding van die vreemdelingen zal onder dergelijke omstandigheden weinig te rekenen zijn; voor het minste kan een

(1) In 1855 zijn alleen van de infanterie vertrokken 43 sergeanten, 58 korporaals, 26 tamboers en hoornblazers en ongeveer 350 soldaten. Wij rekenen dat er in den laatsten tijd jaarlijks gemiddeld 500 vrijwilligers uit het leger naar Indië vertrokken.

(2) Volgens het *koloniaal verslag over* 1856 was in dat jaar de nadeelige invloed nog merkbaar, dien het oprigten van vreemden-legioenen in eenige staten van Europa op de koloniale werving uitoefende.

Hierbij zij echter opgemerkt, dat eerst weder in 1853 handgelden aan vreemdelingen, alsmede aanbrenggelden voor deze werden toegestaan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gedeelte van onze krijgsmagt er door geneutraliseerd worden, hetgeen bij de betrekkelijk geringe sterkte der in het O.-I. leger aanwezige Europeanen noodlottig voor de verdediging zou kunnen uitloopen. In het geval eener vijandelijke landing op Java, gebiedt bovendien de voorzigtigheid, dat men wel toe zie, of de vreemdeling, natuurlijk afkeerig om tegen zijne landgenooten te vechten, door hoogere soldij of omkooping uitgelokt, niet verleid zal worden tot den vijand over te gaan. Het groot aantal vreemdelingen, thans reeds in dienst bij het indische leger, in verband gebragt met het voorval met de Zwitsers te Djocjocarta en andere rustverstoringen, leidt ons tot de vraag: of het niet aan roekeloosheid zoude grenzen, om, ook wat die reserve betreft, grootendeels op vreemdelingen te bouwen? (1).

Eindelijk hebben wij tegen het oprigten van een indisch legioen nog eene bedenking: De vrijwilliger die, door welke beweegredenen dan ook gedreven, zich voor de dienst in O.-I. verbindt, verlangt hoe eerder hoe liever derwaarts te vertrekken. Plaatst men hem bij een korps, waarbij hij nog geruimen tijd dienen moet, alvorens aan dat verlangen te kunnen voldoen, dan ontwikkelt zich een geest van ontevredenheid, die niet zelden tot desertie voert.

De zamenstelling van dat gedeelte van het legioen, waarbij de manschappen zouden geplaatst worden, die al dadelijk wenschen te vertrekken, zal in werkelijkheid niet veel met het koloniaal werfdepôt verschillen.

c. Behalve de beide voorstellen: vereeniging der legers in Nederland en Indië, en oprigting van een indisch legioen, is er nog een middel, dat echter, hoewel grondwettig, naar onze bescheidene meening, evenmin als de beide voorgaande met goed gevolg zou kunnen worden toegepast.

De grondwet namelijk, maakt onderscheid tusschen miliciens en vrijwilligers; zij gedoogt eene splitsing tusschen die twee categoriën en bepaalt

---

(1) Wij zonderen hiervan uit de Afrikanen, in Indië *Wolanda itam* (zwarte Hollanders) genoemd. Zij zijn de Turko's van het Nederlandsch-Indische leger en kunnen, wegens hunne trouw aan het Gouvernement, als een tegenwigt tegen het vreemdelingen-element in aanmerking komen.

De werving ter kust van Guinea, bij Kon. besluit van 18 Febr. 1842 afgeschaft, had in tien jaren 2283 negersoldaten in de kolonie gebragt, waarvan ultimo Dec. 1845 nog 1185 man aanwezig waren. — In 1850 werd de *geheel vrijwillige* werving weder geopend, doch men verkreeg weinig vrijwilligers, ten gevolge van het geringe handgeld. Dit werd in 1859 tot op *f* 100 gebragt, waardoor voortaan weder op minstens 300 afrikaansche rekruten per jaar kan gerekend worden.

Hunne waarde als soldaat moet evenwel niet gelijk te stellen zijn met die van Nederlanders.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat: »de vrijwilligers der zee- en landmagt zullen dienen in of buiten Europa, »naar omstandigheden."

Die splitsing heeft werkelijk in de eerste jaren sedert 1815 bestaan, doch werd slechts drie jaren volgehouden, omdat men het vrijwillige deel van het leger d. i. de 3e Bataillons, niet voltallig kon houden. Het getal vrijwilligers was, wel is waar, in 1826 nog groot genoeg om te vereoorloven eene expeditie van ruim 3000 man naar Indië te zenden, tijdens den opstand onder Diepo Negoro, doch hierbij moet opgemerkt worden, dat, krachtens de toenmalige wet, er nog vier regimenten Zwitsers in nederlandsche dienst waren. De aanwezigheid der Zwitsers had echter het nemen van den maatregel niet weêrhouden, waarbij tot eene fusie van vrijwilligers en miliciens, die tegenwoordig nog bestaat, werd overgegaan.

In 1829 werden die vreemde troepen ontbonden. Het gebrek aan kader en vrijwilligers bij de Afdeelingen werd toen voor het oogenblik eenigzins vergoed, door een aantal Zwitsers van de opgeheven regimenten herkomstig, maar bleef toch zoo merkbaar, dat men oppassers van officieren en zoogenaamde waschbazen zelfs moest aansporen om korporaal te worden.

Wilde men thans op die primitieve inrigting van het leger terugkomen, dan zouden er mogelijk eenige troepen voor Indië steeds beschikbaar zijn; maar wanneer de vrijwilligers, die in het denkbeeld verkeeren, niet buiten hun verlangen naar de koloniën gezonden te kunnen worden, zien dat zij derwaarts vertrekken *moeten*, kan men gerust aannemen, dat zij in het vervolg nog moeijelijker zullen te bekomen zijn.

Ook door de bepaling te maken, dat ieder vrijwilliger zich zal moeten verbinden om den lande, hetzij hier of in de koloniën te dienen, kan men slechts eene vermindering van het aantal vrijwilligers verwachten. De voorwaarden tot vrijwillige dienstneming wenschen wij onveranderd te behouden; omdat bij velen, eerst nadat zij soldaat zijn, de lust ontwaakt om bij het leger in Indië over te gaan.

Het bezwaar vroeger reeds aangeduid, namelijk: bij het bestaan van een indisch legioen, geen Nederlanders als vrijwilligers bij het leger in het moederland te kunnen bekomen, zou door bedoelde splitsing zoodanig toenemen, dat reeds spoedig hier te lande niets zou overblijven dan miliciens, die men voorzeker langer dan een jaar aanvankelijk onder de wapenen zoude moeten houden om er goede diensten van te hebben.

Maar zelfs al mogt men het middel weten te vinden om het noodige getal vrijwilligers bij de nederlandsche armee aan te werven en te behouden, dan zouden, bij eene dergelijke organisatie, de miliciens steeds twee à drie jaren in de gelederen behooren te blijven, opdat er eenig militair gehalte

PERPUSTAKAAN NASIONAL

in de militie-bataillons ware te brengen. Door bij die organisatie den eersten dienstijd voor allen op slechts één jaar te stellen, zouden die bataillons geheel uit rekruten bestaan, en indien men van deze een gedeelte reeds binnen het jaar, bijv. na zes maanden, met verlof zond, zou zulks bovendien allernadeeligst op den geest van het kader terugwerken. Daar nu de grondwet bepaalt, dat de ligting van het loopende jaar, tot eerste oefening, hoogstens twaalf maanden onder de wapens kan gehouden worden, bestaan er o. i. gronden genoeg om de militie-bataillons niet weder op nieuw afzonderlijk te formeren.

d. Er is eindelijk nog een ander denkbeeld dat wij niet kunnen voorstaan, en waarvan wij de ondoelmatigheid in weinig woorden zullen trachten aan te toonen.

Tot het verzekerd bezit onzer koloniën, zeggen sommigen, is er niets eenvoudiger en doeltreffender dan het leger aldaar met eenige duizend man te vermeerderen, en steeds te Batavia of te Soerabaija eene flinke reserve beschikbaar te houden.

Er is veel dat voor die zienswijze pleit, met het oog op de moeijelijkheden van te juister tijd troepen naar Java te zenden, en op de onmogelijkheid daartoe, na het uitbreken van een oorlog tegen eene zeemogendheid, die bij magte is onze havens te blokkeren: maar er is nog meer tegen.

Wij houden eene buitengewone uitbreiding van het indische leger voor bepaald nadeelig. Niemand toch zal verlangen die uitbreiding alleen uit inlanders te doen bestaan. Het indische element moet steeds door een evenredig aantal Europeanen geëncadreerd blijven; — Engeland heeft de gevolgen eener tegenovergestelde inrigting ondervonden (1).

Wat betreft de vermeerdering met Europeanen, hierbij stuit men ten eerste op hetzelfde waarop hierboven reeds is gewezen, d. i. gebrek aan nederlandsche vrijwilligers; ten andere geeft eene vermeerdering van het leger in Indië zelf, aanleiding tot te groote uitbreiding van magt op de buitenposten; men zal de bevolking aldaar te bedwingen, forten te bouwen en die voortdurend te bezetten hebben (2), zoodat die reserve van Java al

(1) De sterkteverhouding der Europeanen en inlanders moet, volgens de organisatie ongeveer als 5 : 9 zijn. Uit de koloniale statistiek is af te leiden, dat het gewone contingent jaarlijks 1500 à 1600 man zal moeten bedragen. Van 1849 tot en met 1855 zijn jaarlijks minder dan 1400, in 1856 zijn 1470, en in het volgende jaar 3218 Europeanen bij het O.-I. leger aangekomen. Wanneer men wil dat de sterkte der Nederlanders ruim het dubbel van de sterkte der vreemdelingen zal zijn, dan gelooven wij ons niet te vergrijpen aan eene grove misrekening, door aan te nemen, dat men jaarlijks een duizendtal Nederlanders behoeft tot gewone aanvulling van het leger in Nederl. O.-I.

(2) Sedert de uitbreiding van het gezag op Sumatra, Borneo en Celebes heeft het N. Indische leger dan ook eene vermeerdering ondergaan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

spoedig versnipperd zou worden, en nieuwe behoefte aan meer troepen zich weldra zou doen gevoelen, tot eindelijk onze vestiging in den Indische Archipel een leger zoude vorderen, in sterkte geheel onevenredig aan onze nederlandsche bevolking, daargelaten of de opbrengsten dan gelijken tred zouden houden met de grootere kosten voor het indische leger. De eenmaal in bezit genomen landen niet met eene voldoende magt te bewaken, zou de nadeeligste gevolgen kunnen na zich slepen (1).

Het is niettemin van het hoogste belang, alles in het werk te stellen, tot aanmoediging der vrijwillige dienstneming zoowel voor Nederland als voor de koloniën; het europesche gedeelte aldaar zal men steeds zooveel mogelijk moeten trachten voltallig te houden, waartoe o. a. kan bevorderlijk zijn: aan gepasporteerde militairen uit Indië teruggekeerd, eenige verzekering te geven tot het bekomen van eene lands- of stedelijke betrekking, bij de politie, spoorwegdirectie, bij handelsinrigtingen, enz., al naarmate hunner geschiktheid tot het een of ander.

Te beoordeelen, in hoeverre het aanwerven of dienstpligtig maken van inlandsche kinderen, of afstammelingen van Europeanen op Java, wenschelijk zij, ligt buiten ons bereik; doch een krachtig werkend middel vinden velen, die met de bevolking op Java van nabij bekend zijn, daarin niet.

Mogt het ons gelukt zijn, door bovenstaande vlugtige beschouwingen te hebben aangetoond, dat geen der tot nog toe voorgestelde middelen geheel voldoende is, om de veiligheid van de O.-I. koloniën voortdurend te verzekeren, dan zal men onze overtuiging deelen, dat er een andere uitweg moet gezocht worden, opdat die bezittingen voor het moederland eene aanhoudende bron van welvaart blijven, ja, opdat het volksbestaan van Nederland gewaarborgd zij. Zal het bewijs noodig zijn voor de waarheid dezer stelling: het vrije volksbestaan van Nederland maakt met het behoud der O.-I. koloniën één geheel uit? Zal het nog noodig zijn aan te toonen, dat dáár eene menigte landgenooten van alle maatschappelijke standen, hun levensonderhoud vinden, dat dáár, voor wie den arbeid niet vliedt, ruime

---

De organieke sterkte van het leger in O.-I. bedroeg aan Europeanen:
in 1836: 9069 onderofficieren en manschappen,
in 1857: 10357 id.
De werkelijke sterkte:
in 1841: 6061 id.
in 1843: 6450 id.
in 1856: 8075 id.
in 1857: 9731 id.
Ook is de daar aanwezige flottille vrij wat sterker dan voor eenige jaren.

(1) De gebeurtenissen op Bandjermassin hebben hiervan een treurig voorbeeld opgeleverd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelegenheid is om tot welvaart, soms tot groot vermogen te geraken; dat het dáár gewonnen geld hier in omloop wordt gebragt; dat daardoor de ontwikkeling van handel, scheepvaart en industrie regtstreeks en zijdelings, doch krachtig bevorderd wordt; dat het met de staatsschuld, met de belastingen, met de gelden, nu tot het aanleggen van staatsspoorwegen beschikbaar, geheel anders zoude gesteld zijn, indien de batige saldo's niet bestonden? Neen, die waarheden zijn reeds zoo goed, zoo klaar door anderen aangetoond, dat zij wel door een ieder erkend worden; wij achten het overbodig er iets bij te voegen.

Om het behoud van die koloniën nu zoodanig te verzekeren, dat *onafhankelijk van alle wisselvalligheden*, steeds het noodig getal *Nederlanders* tot hare bewaking en verdediging beschikbaar zijn, hiertoe zien wij geen beteren maatregel dan in het gebruik van de militie. Door den drang der omstandigheden zal men toch eindelijk wel genoodzaakt worden er toe over te gaan, in weerwil dat de geest der natie zich welligt, voor als nog, tegen het *héroïque* besluit dat daartoe noodig is zoude verzetten.

Het is bij ons nog een schrikbeeld om de landskinderen voor eenige jaren naar het verre oosten te zien vertrekken, ten einde daar te zorgen, dat de hartader van het volksleven gezond en krachtig blijve; doch door aan dien volkszin voedsel te geven, veroorzaakt men 's lands ondergang. — En ging de staat eenmaal te gronde, dan zouden die landskinderen toch ook hunne haardsteden moeten verlaten, niet tot bescherming van eigen have en goed, maar in het belang en tot de glorie van hunne overheerschers. De jaren van 1810—1813 worden te veel vergeten. Toen werden ook de kinderen van Nederland gedwongen in Napoleons legerscharen te dienen, om op vreemd grondgebied, zelfs op Rusland's ijsvelden, den dood te vinden; terwijl het vaderland aan onderdrukking ten prooi was, de handel bijna vernietigd, de staatsschuld geïtereerd werd, en willekeur den scepter zwaaide.

Minder opoffering, dan toen onder den druk van den magtigen overheerscher werd gevorderd, behoeft thans gevraagd te worden tot het behoud der koloniën. Maar zonder krachtvolle pogingen zal haar verlies mogelijk al te spoedig plaats grijpen en het vaderland ten val voeren.

Maar wat de toekomst ook moge brengen: de grondwet verbiedt het zenden van de land-militie naar de overzeesche bezittingen.

Sommigen zien op dit punt slechts redding in eene wijziging van art. 185 van die wet; doch, hoe wenschelijk zulks in het belang van het verdedigingsvermogen ook zij, zoo deinzen velen toch terug voor de gegronde vrees, dat de natie haar votum niet zal schenken aan eene wet, welke hare zonen verpligten zou in Indië te dienen. Ook schijnt eene herziening der grond-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wet in veel andere opzigten voor het tegenwoordige onraadzaam te zijn.

Terwijl wij de grondwet eerbiedigen, zien wij evenwel de mogelijkheid in, dat aan het nederlandsche element, bij de in Indië benoodigde strijdkrachten eene aanzienlijke versterking worde toegevoegd, om naar gelang van de behoefte aldaar, gebruikt te worden, waardoor men, onafhankelijk van alle wisselvalligheden, het beoogde doel zooveel mogelijk kan nabijkomen.

Wij nemen de vrijheid een denkbeeld in overweging te geven, waarvan tot dus verre nog geen sprake is geweest en dat ons zeer uitvoerbaar toeschijnt.

Het is gegrond:

1°. Op *eene wet op de zee-militie.*

2°. Op *eene uitbreiding van het korps Mariniers met minstens 4 of 5 Bataillons, grootendeels zamengesteld uit milicien, tot aanvulling der ontbrekende vrijwilligers* (1).

Immers art. 186 van de grondwet verbiedt *niet* de lotelingen, bij de zee-militie ingedeeld, naar de overzeesche bezittingen te zenden. Integendeel, de zee-militie wordt uitdrukkelijk uitgesloten van de beperkende beschikkingen in het onmiddellijk voorgaande artikel voor de land-militie gemaakt; zoodat men, zonder de grondwet te veranderen, en geheel in den geest van deze, eene wet op de zee-militie kan daarstellen, waardoor de uitbreiding van het korps Mariniers, en wel door toevoeging van milicien, wordt mogelijk gemaakt.

Men zou dan bijv. van iedere provincie een geëvenredigd aantal jongelingen van de eerste nummers der loting, bij de zee-militie, en een bepaald gedeelte daarvan bij de Mariniers kunnen indeelen, en hunnen effectieven diensttijd langer stellen dan nu voor de land-militie wordt toegestaan. Gedurende eenige jaren zouden zij onafgebroken in de gelederen, en het laatste gedeelte van hunnen diensttijd in reserve blijven.

De dienst bij de zee-militie in dien geest, zal welligt door velen drukkend gevonden worden. Hard zal zij eenigen vallen, dit erkennen wij; doch onregtvaardig is zij niet, wanneer het lot beslist, wie opgeroepen zullen worden voor een algemeen belang, waarmede 's lands levensbronnen gemoeid zijn.

Als verzachtende bepalingen kan men bij deze wet nummerverwisseling, ook met de landmilitie, toestaan; aan de milicien van de landmagt ver-

(1) Sedert de uitbreiding van het korps mariniers met eene kompagnie, bij Besluit van 31 December 1858, bestaat het uit: een staf, 6 kompagniën en 1 depôt-kompagnie, waarvan de gezamentlijke sterkte 29 officieren en 2104 onderofficieren en manschappen moet bedragen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gunnen over te gaan als milicien bij de Mariniers, waartoe geene toestemming van ouders of voogden noodig is. Om een dergelijken overgang te bevorderen, zouden voor het korps Mariniers, garnizoenen als Amsterdam, Rotterdam, Vlissingen, het Nieuwe Diep, wellig zeer doeltreffend gekozen zijn. Men geve ook den milicien voor eerste uitrusting een ruim handgeld, eene goede soldij en het vooruitzigt op bevordering. Men stelle den gewezen milicien der Mariniers later geheel vrij van schutterdienst; men zende overigens die miliciens slechts naar Indië bij gebrek aan de noodige vrijwilligers in het korps, terwijl een verblijf in de koloniën, hun na volbragten diensttijd, aanspraak geeft op eenige der voorregten, welke op gepasporteerden uit Indië van toepassing zijn; men bepale bijv., dat voor elk jaar dienst in Indië den milicien, zoowel als den vrijwilliger, eene zekere som, na expiratie van den diensttijd, worde uitbetaald, waardoor men ook velen die in Indië in de gelederen zijn, bewegen zal hun diensttijd, voor één of meer jaren te verlengen.

Op deze wijze zal men, hetzij in het moederland, hetzij in Indië, over eene strijdmagt beschikken, die steeds tot het gebied der Marine behoort, daardoor gewoon is met de levenswijze aan boord van schepen, ook geoefend in de bediening van het geschut, bijzonder geschikt tot het doen van expeditiën naar buitenbezittingen, tot landingen, alsmede tot het bezetten van tijdelijke versterkingen en forten langs de kust, enz.

Wanneer men let op de groote diensten welke de zeemagt steeds in Indië heeft bewezen, dan zal eene uitbreiding gelijk wij bedoelen, haar in staat stellen om met de landmagt zoo krachtig mogelijk tot het behoud dier onmisbare bezittingen mede te werken, zoo dikwerf zij door storm bedreigd worden.

Dat marine-soldaten zeer goed op den vasten wal te gebruiken zijn, hebben niet alleen onze mariniers, maar ook de Infanterie en de Artillerie der Marine onder Napoleon I bewezen. De geschiedenis van de vestiging en uitbreiding in Indië door onze voorouders is daar, om aan te toonen, dat alles in die gewesten vroeger meestal alleen door het scheepsvolk is verrigt.

Het nut eener zee-militie in het algemeen, zal hier te lande wel niet worden betwijfeld, vooral wanneer men een blik slaat op Frankrijk en Engeland. In Frankrijk, waar eene zee-militie is, hoort men nimmer klagen over het ontoereikende van de bemanning der vloot; in Engeland daarentegen, waar de Marine, even als bij ons, alleen uit vrijwilligers (zonder de gepresten mede te rekenen) bestaat, moet, in weerwil van de voorliefde der bevolking voor de zeedienst, een linieschip soms maanden lang ter reede wachten, alvorens de bemanning voltallig is, en eindelijk dikwijls zee kiezen met een incompleet personeel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In oorlogstijd kunnen de Mariniers en kan de zee-militie in het algemeen, ook hier te lande hunne goede diensten bewijzen op de vloot, bij kustverdediging en op flotille-vaartuigen. Men behoeft bij onze landsverdediging nimmer te vreezen dat, bij eenen grooteren omvang van het korps Mariniers, de gelden daaraan nutteloos zouden besteed zijn of beter tot andere doeleinden hadden kunnen dienen.

Wij onthouden ons in verdere bijzonderheden te treden omtrent de zamenstelling der nieuwe bataillons mariniers, de officieren daarbij in te deelen, het getal en de sterkte der kompagniën, den diensttijd der vrijwilligers enz. Alleen de hoofddenkbeelden hebben wij willen aangeven.

Slechts dan wanneer de Kamers en de Regering evenzeer doordrongen zijn van de noodzakelijkheid om de indische strijdmagt met Nederlanders aan te vullen, is zulks, zonder aanwending van kosten welke de krachten van den staat zouden te boven gaan, mogelijk, door ook een deel der landmilitie naar Indië te zenden. Ligt zal er een beter hulpmiddel bestaan, dan de zee-militie voor Indië aan te wenden. Wij wenschen niets liever, dan dat men andere, beter afdoende middelen ten spoedigste in werking brenge. Wij hebben een nieuw inzigt aan de openbare aandacht onderworpen, dat bij het algemeen ingang moge vinden, en durven zelfs de hoop voeden, dat, wanneer de Departementen van Marine, Koloniën en Oorlog het hier aangegeven denkbeeld niet geheel als eene *utopie* beschouwen, de verwezenlijking daarvan door hun vereenigd streven kan worden verkregen.

Junij 1860.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.
PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA